

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ELEANOR SHARPSTON
της 15ης Δεκεμβρίου 2011¹

Υπόθεση C-24/11 P

**Βασίλειο της Ισπανίας
κατά**

Επιτροπής

«Αίτηση αναιρέσεως — ΕΓΤΠΕ — Δαπάνες αποκλειόμενες από την κοινοτική χρηματοδότηση»

1. Με την απόφαση 2008/68/ΕΚ (στο εξής: επίμαχη απόφαση)², η Επιτροπή προέβη σε δημοσιονομικές διορθώσεις της κοινοτικής ενισχύσεως³ για την παραγωγή ελαιολάδου και για αροτραίες καλλιέργειες στην Ισπανία. Στις 12 Νοεμβρίου 2010 το Γενικό Δικαστήριο⁴ με την απόφασή του στην υπόθεση T-113/08, Ισπανία κατά Επιτροπής (αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), απέρριψε το αίτημα της Ισπανίας περί μερικής ακυρώσεως της εν λόγω αποφάσεως. Η Ισπανία άσκησε αναίρεση κατά ορισμένων κεφαλαίων της αποφάσεως.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2007, σχετικά με την εξαίρεση από την κοινοτική χρηματοδότηση ορισμένων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), τμήμα Εγγυήσεων (ΕΕ 2008, L 18, σ. 12).

3 — Κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως, το κοινοτικό δίκαιο καθόριζε τις προϋποθέσεις χορηγήσεως ενισχύσεως για την παραγωγή ελαιολάδου. Από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, τις προϋποθέσεις αυτές καθορίζει πλέον το δίκαιο της ΕΕ. Στις παρούσες προτάσεις, θα κάνω χρήση των όρων «Κοινότητα» και «κοινοτικό δίκαιο» διότι η ανωτέρω αλλαγή δεν ήταν αμιγώς τυπική.

4 — Το Γενικό Δικαστήριο καλούνταν «Πρωτοδικείο» κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως, πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας. Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας. Στις παρούσες προτάσεις θα κάνω χρήση της τρέχουσας επωνυμίας του χάριν απλουστεύσεως και για τον λόγο ότι η αλλαγή αυτή ήταν αμιγώς τυπική.

Νομικό πλαίσιο

Χρηματοδότηση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ)

2. Με την απόφαση 2008/68/ΕΚ αποκλείστηκαν από την κοινοτική χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων, οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν τα οικονομικά έτη 2000 έως 2004 σε σχέση με την παραγωγή ελαιολάδου στην Ισπανία. Κατά την εν λόγω περίοδο, ο κανονισμός 1258/1999⁵ του Συμβουλίου ρύθμιζε τη χρηματοδότηση της ΚΓΠ. Καίτοι ο κανονισμός αυτός καταργήθηκε το έτος 2005, εξακολουθούσε εντούτοις να ισχύει έως τις 15 Οκτωβρίου 2006 και τις 31 Δεκεμβρίου 2006 για δαπάνες που πραγματοποιήσαν, αντιστοίχως, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή⁶. Ως εκ τούτου, εφαρμόζοταν στην περίπτωση των δαπανών που κάλυπτε η επίμαχη απόφαση.

3. Έως το 2005, η ΚΓΠ χρηματοδοτούνταν μέσω του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)⁷. Η χρηματοδότηση πραγματοποιούνταν μέσω εγκεκριμένων εθνικών οργανισμών πληρωμών, σύμφωνα με την κοινοτική και την εθνική νομοθεσία, αφού η Επιτροπή είχε προβεί σε προκαταβολές έναντι του καταλογισμού δαπανών πραγματοποιούμενων κατά τη διάρκεια ορισμένης περιόδου αναφοράς⁸. Το ΕΓΤΠΕ χρηματοδοτούσε μόνο δαπάνες που ήταν σύμφωνες προς το κοινοτικό δίκαιο.

4. Η αιτιολογική σκέψη 5 του προοιμίου του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου εξέθετε ότι «η ευθύνη για τον έλεγχο των δαπανών του τμήματος Εγγυήσεων του Ταμείου [και η συμφωνία τους προς το κοινοτικό δίκαιο], εμπίπτει, καταρχήν, στην αρμοδιότητα των κρατών μελών». Περαιτέρω όριζε ότι η Επιτροπή «οφείλει να επαληθεύει τις συνθήκες υπό τις οποίες έχουν πραγματοποιηθεί οι πληρωμές και έλεγχοι», και ότι η χρηματοδότηση των δαπανών είναι δυνατή μόνον «εάν οι συνθήκες αυτές παρέχουν όλα τα απαιτούμενα εχέγγυα συμφωνίας προς τους κοινοτικούς κανόνες».

5. Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορούσε να κινήσει διαδικασία προκειμένου να εξακριβώσει αν οι δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνθηκε το τμήμα Εγγυήσεων του ΕΓΤΠΕ ήταν σύμφωνες προς τους κοινοτικούς κανόνες καθώς και να προβεί, εάν ήταν αναγκαίο, σε δημοσιονομικές διορθώσεις και να ανακτήσει τις δαπάνες από τα κράτη μέλη.

6. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 7 όριζε τα εξής:

«Πριν από οποιαδήποτε απόφαση απορρίψεως χρηματοδότησεως, τα αποτελέσματα των εξακριβώσεων της Επιτροπής και οι απαντήσεις του κράτους μέλους κοινοποιούνται εκατέρωθεν γραπτώς, κατόπιν τούτου δε τα δύο μέρη επιχειρούν να έλθουν σε συμφωνία για τη συνέχεια που θα δοθεί.»

5 — Βλ. το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 20 του κανονισμού (ΕΚ) 1258/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999, περί χρηματοδότησεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ L 160, σ. 103), το οποίο ορίζει ότι ο κανονισμός εφαρμόζεται για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από την 1η Ιανουαρίου 2000. Ο κανονισμός αυτός κατήργησε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 729/70 του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 1970, περί χρηματοδότησεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005, σ. 93), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1287/95 του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 1995, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 729/70 περί χρηματοδότησεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ L 125, σ. 1).

6 — Άρθρο 47, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) 1290/2005 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 2005, περί χρηματοδότησεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ L 209, σ. 1).

7 — Άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου.

8 — Άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου.

7. Η Επιτροπή δεν μπορούσε να αποκλείσει ορισμένες δαπάνες από την κοινοτική χρηματοδότηση. Ειδικότερα, το πέμπτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 7 του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου όριζε ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να αποκλείσει:

«α) δαπάνες που αναφέρονται στο άρθρο 2 και είναι προγενέστερες του τελευταίου 24μήνου πριν από τη γραπτή ανακοίνωση από την Επιτροπή, στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, των αποτελεσμάτων των εξακριβώσεων αυτών·

[...]»⁹.

8. Ο κανονισμός 1663/95 της Επιτροπής ρύθμιζε τις διαδικασίες εκκαθάρισης των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Εγγυήσεων¹⁰. Τροποποιήθηκε το 1999, με ισχύ από 30 Οκτωβρίου 1999, αλλά εξακολούθησε να ισχύει για την εκκαθάριση των λογαριασμών προ του οικονομικού έτους 2006 και για το εν λόγω οικονομικό έτος¹¹. Εφαρμοζόταν, συνεπώς, στις δαπάνες που καλύπτονταν από την επίμαχη απόφαση.

9. Το άρθρο 8 του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής καθόριζε τη διαδικασία που έπρεπε να τηρηθεί:

«1. Σε περίπτωση που, μετά τη διεξαγωγή έρευνας, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι δαπάνες δεν πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες, ανακοινώνει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος τα αποτελέσματα των ελέγχων της και υποδεικνύει τα διορθωτικά μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν προκειμένου να διασφαλιστεί στο μέλλον η τήρηση των προαναφερθέντων κανόνων.

Στην ανακοίνωση γίνεται μνεία του παρόντος κανονισμού. Το κράτος μέλος απαντά εντός δύο μηνών και η Επιτροπή δύναται να τροποποιήσει τη θέση της αναλόγως. Σε αιτιολογημένες περιπτώσεις, η Επιτροπή μπορεί να παρατείνει την προαναφερθείσα προθεσμία.

Μετά τη λήξη της προθεσμίας που χορηγείται για την απάντηση, η Επιτροπή καλεί το κράτος μέλος σε διάλογο και τα δύο μέρη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να καταλήξουν σε συμφωνία όσον αφορά τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν, καθώς και όσον αφορά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παράβασης και της χρηματοοικονομικής ζημίας που υπέστη η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Μετά τη διεξαγωγή διαλόγου και τη λήξη κάθε προθεσμίας που τάσσει η Επιτροπή, σε διαβούλευση με το κράτος μέλος, μετά τον διάλογο για την κοινοποίηση πρόσθετων πληροφοριών ή, αν το κράτος μέλος δεν αποδέχεται την πρόσκληση εντός προθεσμίας που τάσσει η Επιτροπή, μετά τη λήξη της προθεσμίας αυτής, η Επιτροπή κοινοποιεί επίσημα τα συμπεράσματά της στο κράτος μέλος κάνοντας μνεία της απόφασης 94/442/ΕΚ της Επιτροπής. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του τετάρτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου, στην κοινοποίηση αυτή θα περιλαμβάνεται εκτίμηση των δαπανών που η Επιτροπή προτίθεται να εξαιρέσει βάσει του [άρθρου 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου].

Το κράτος μέλος πληροφορεί την Επιτροπή, σε εύθετο χρονικό διάστημα, για τα διορθωτικά μέτρα που λαμβάνει προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση των κοινοτικών κανόνων καθώς και για την ημερομηνία έναρξης της ισχύος τους. Η Επιτροπή εκδίδει, ανάλογα με την περίπτωση, μία ή περισσότερες αποφάσεις βάσει του [άρθρου 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου] για την εξαίρεση των δαπανών που δεν είναι σύμφωνες με τους κοινοτικούς κανόνες μέχρι την ημερομηνία έναρξης της ισχύος των διορθωτικών μέτρων.

9 — Ο περιορισμός αντιστοιχεί στον περιορισμό του πέμπτου εδαφίου του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 729/70 του Συμβουλίου, τον οποίο κατήργησε ο κανονισμός 1258/1999.

10 — Κανονισμός (ΕΚ) 1663/95 της Επιτροπής, της 7ης Ιουλίου 1995, για τη θέσπιση λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 729/70 του Συμβουλίου όσον αφορά τη διαδικασία για την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Εγγυήσεων (ΕΕ L 158, σ. 6), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2245/1999 της Επιτροπής, της 22ας Οκτωβρίου 1999 (ΕΕ L 273, σ. 5).

11 — Βλ. άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 885/2006 της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 2006, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 1290/2005 του Συμβουλίου σχετικά με τη διαπίστευση των οργανισμών πληρωμών και άλλων οργανισμών και την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΕ και του ΕΓΤΑΑ (ΕΕ L 171, σ. 90).

2. Οι αποφάσεις που προβλέπονται στο [άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου] λαμβάνονται μετά την εξέταση οποιασδήποτε έκθεσης του οργάνου συμβιβασμού σύμφωνα με την απόφαση 94/442/ΕΚ.

[...]»

Ενίσχυση για την παραγωγή ελαιολάδου

10. Κατά τον κρίσιμο χρόνο, ο κανονισμός 2261/84¹² του Συμβουλίου καθόριζε τους γενικούς κανόνες σχετικά με τη χορήγηση ενισχύσεως για την παραγωγή ελαιολάδου. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 14 του εν λόγω κανονισμού προέβλεπαν ότι τα κράτη μέλη παραγωγής «εφαρμόζ[ουν] καθεστώς ελέγχων με το οποίο εξασφαλίζεται ότι το προϊόν για το οποίο χορηγείται η ενίσχυση δικαιούται την ενίσχυση αυτή» και «ελέγχουν τη δραστηριότητα κάθε οργάνωσης παραγωγών και κάθε ένωσης, και ιδίως τις εργασίες ελέγχου που πραγματοποιούν οι εν λόγω οργανισμοί.» Για τους σκοπούς αυτούς, τα κράτη μέλη έπρεπε να χρησιμοποιούν μηχανογραφημένα αρχεία¹³.

11. Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 154/75 του Συμβουλίου, τα κράτη μέλη έπρεπε, επίσης, να καταρτίσουν ελαιοκομικό μητρώο για όλες τις ελαιοκομικές εκμεταλλεύσεις που βρίσκονταν στο έδαφός τους¹⁴.

12. Ο κανονισμός 2366/98¹⁵ της Επιτροπής καθόριζε τις προϋποθέσεις χορηγήσεως ενισχύσεως σε παραγωγούς ελαιολάδου για τις περιόδους εμπορίας 1998/1999, 1999/2000 και 2000/2001.

13. Η ενίσχυση χορηγούνταν βάσει της ποσότητας παρθένου ελαιολάδου που είχε όντως παραχθεί¹⁶. Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 2366/98 της Επιτροπής, η ποσότητα αυτή έπρεπε να καθορίζεται λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που προέκυπταν από το ελαιοκομικό μητρώο, το σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών στον ελαιοκομικό τομέα ή τις δηλώσεις καλλιέργειας, μηχανογραφημένα δελτία, αποδεικτικά στοιχεία εκθλίψεως που παρέχονταν από εγκεκριμένα ελαιοτριβεία και τα αποτελέσματα των διεξαχθέντων ελέγχων. Τα άρθρα 22 έως 31 του κανονισμού αυτού προέβλεπαν λεπτομερέστερες υποχρεώσεις όσον αφορά τις πληροφορίες που έπρεπε να συλλεγούν και τους ελέγχους που ήταν αναγκαίοι.

14. Ο κανονισμός 2366/98 της Επιτροπής προέβλεπε, επίσης, τη χορήγηση στους παραγωγούς προκαταβολών των οφειλομένων σε αυτούς ποσών, και την καταβολή του υπολοίπου από το κράτος μέλος μετά την ολοκλήρωση των σχετικών ελέγχων¹⁷. Τυχόν ασυμφωνία ως προς τις καταγεγραμμένες ποσότητες ή άλλου είδους παρατυπίες μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια τη μη χορήγηση της ενισχύσεως.

12 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2261/84 του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 1984, για τον καθορισμό των γενικών κανόνων σχετικά με τη χορήγηση ενίσχυσης στην παραγωγή ελαιολάδου και στις οργανώσεις παραγωγών ελαιολάδου (ΕΕ L 208, σ. 3), όπως τροποποιήθηκε τελευταίως με τον κανονισμό (ΕΚ) 1639/98 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1998 (ΕΕ L 210, σ. 38).

13 — Άρθρο 14, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, και άρθρο 16 του κανονισμού 2261/84 του Συμβουλίου.

14 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 154/75 του Συμβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 1975, περί καταρτίσεως ελαιοκομικού κτηματολογίου στα κράτη μέλη παραγωγής ελαιολάδου (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/011, σ. 158), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3788/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για την προσαρμογή, λόγω της προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, ορισμένων κανονισμών του τομέα των λιπαρών ουσιών (ΕΕ L 367, σ. 1).

15 — Κανονισμός (ΕΚ) 2366/98 της Επιτροπής, της 30ής Οκτωβρίου 1998, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος ενίσχυσης στην παραγωγή ελαιολάδου για τις περιόδους εμπορίας 1998/99 έως 2000/01 (ΕΕ L 293, σ. 50).

16 — Άρθρο 14, παράγραφος 1, του κανονισμού 2366/98 της Επιτροπής.

17 — Άρθρο 16 του κανονισμού 2366/98 της Επιτροπής.

Η διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση της επίμαχης αποφάσεως

15. Κατόπιν ερευνών τον Φεβρουάριο του 2002 και τον Ιούλιο του 2003 σχετικά με δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για ενίσχυση της ισπανικής παραγωγής ελαιολάδου, η Επιτροπή πληροφόρησε τις ισπανικές αρχές με έγγραφα της 11ης Ιουλίου 2002 (AGR 16844) και της 23ης Μαρτίου 2004 (AGR 8316) σχετικά με τα αποτελέσματα των ερευνών της.
16. Στις 24 Νοεμβρίου 2004 η Επιτροπή κάλεσε τις ισπανικές αρχές σε διμερή συνάντηση, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 2004.
17. Στις 10 Νοεμβρίου 2005 η Επιτροπή απέστειλε τα πρακτικά της εν λόγω συναντήσεως στις ισπανικές αρχές, οι οποίες απάντησαν με έγγραφα της 13ης και της 16ης Ιανουαρίου 2006.
18. Στις 11 Αυγούστου 2006 η Επιτροπή κοινοποίησε επισήμως τα συμπεράσματά της στις ισπανικές αρχές, προτείνοντας εφάπαξ διορθώσεις για τα επίμαχα οικονομικά έτη.
19. Οι ισπανικές αρχές ζήτησαν στη συνέχεια, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο α', της αποφάσεως της Επιτροπής 94/442/ΕΚ, «συμβιβασμό», δηλαδή διαμεσολάβηση¹⁸. Στις 15 Μαρτίου 2007 το συμβιβαστικό όργανο εξέδωσε την οριστική έκθεσή του.
20. Η Επιτροπή συνέταξε, ακολούθως, συνοπτική έκθεση της 3ης Σεπτεμβρίου 2007.
21. Στις 20 Δεκεμβρίου 2007 η Επιτροπή εξέδωσε την επίμαχη απόφαση, αποκλείοντας από την κοινοτική χρηματοδότηση ορισμένες δαπάνες που αφορούσαν την ενίσχυση που είχε χορηγηθεί σε Ισπανούς ελαιοπαραγωγούς και στον τομέα των αροτραίων καλλιεργειών¹⁹.
22. Η επίμαχη απόφαση εξέθετε ότι εκδόθηκε μετά «τους διενεργηθέντες ελέγχους, τα αποτελέσματα των διμερών συζητήσεων και τις διαδικασίες συμβιβασμού»²⁰. Ως λόγοι των δημοσιονομικών διορθώσεων προβλήθηκαν οι «[ε]λλείψεις στον έλεγχο των δηλώσεων καλλιέργειας, στον έλεγχο των αποδόσεων και στην παρακολούθηση των ελέγχων στα ελαιοτριβεία» όσον αφορά ορισμένες δαπάνες και η «[α]πουσία ελέγχου των δηλώσεων καλλιέργειας και ελλείψεις στον έλεγχο των αποδόσεων και στην παρακολούθηση των ελέγχων στα ελαιοτριβεία» όσον αφορά άλλες δαπάνες²¹.
23. Οι δημοσιονομικές επιπτώσεις της επίμαχης αποφάσεως ανέρχονταν σε 184 εκατομμύρια ευρώ περίπου.

Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

24. Με προσφυγή που άσκησε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στις 29 Φεβρουαρίου 2008, το Βασίλειο της Ισπανίας ζήτησε τη μερική ακύρωση της επίμαχης αποφάσεως, στο μέτρο που i) εφάρμοσε εφάπαξ διόρθωση κατά ποσοστό 5 % στην ενίσχυση της παραγωγής ελαιολάδου για τις περιόδους εμπορίας 1998/1999, 1999/2000 και 2000/2001, πλην του ποσοστού που αντιστοιχούσε στην περίοδο εμπορίας 1999/2000 στην Ανδαλουσία, και ii) εφάρμοσε εφάπαξ διόρθωση κατά ποσοστό 2 % στην αιτηθείσα ενίσχυση του τομέα των αροτραίων καλλιεργειών στην Ανδαλουσία κατά τα έτη 2003 και 2004.

18 — Απόφαση 94/442/ΕΚ της Επιτροπής, της 1ης Ιουλίου 1994, σχετικά με τη θέσπιση διαδικασίας συμβιβασμού στο πλαίσιο της εκκαθάρισης των λογαριασμών του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεως (ΕΓΤΠΕ) (ΕΕ L 182, σ. 45).

19 — Άρθρο 1 και παράρτημα της επίμαχης αποφάσεως.

20 — Αιτιολογική σκέψη 4 του προοιμίου της επίμαχης αποφάσεως.

21 — Παράρτημα της επίμαχης αποφάσεως.

25. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή στο σύνολό της και καταδίκασε το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.

26. Η Ισπανική Κυβέρνηση προβάλλει τρεις λόγους αναιρέσεως. Οι λόγοι αυτοί αφορούν την κρίση του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με το ζήτημα αν η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 8 του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής (σκέψεις 61 έως 70 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως) και αν η Επιτροπή δεν τήρησε την προθεσμία των 24 μηνών του άρθρου 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου (σκέψεις 118 έως 125 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

Βάση της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής για τις περιόδους εμπορίας 1998/1999 και 1999/2000

27. Με τη σκέψη 64 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο παρατήρησε ότι δεν αμφισβητούνταν από τους διαδίκους ότι η επίμαχη απόφαση στηριζόταν στην ανεπαρκή τήρηση εκ μέρους των ισπανικών αρχών των συστάσεων της Agencia para el Aceite de Oliva (στο εξής: ΑΑΟ) μετά τους ελέγχους των ελαιοτριβείων (πρώτη παρατυπία) και στον μη λειτουργικό χαρακτήρα των μηχανογραφημένων βάσεων δεδομένων και του ελαιοκομικού μητρώου (δεύτερη παρατυπία).

28. Το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε (σκέψη 65) ότι η Επιτροπή παραδέχθηκε ότι το έγγραφο AGR 16844 δεν εξέθετε την πρώτη παρατυπία. Στο εν λόγω έγγραφο, η Επιτροπή είχε όντως εκφράσει την ικανοποίησή της για το έργο της ΑΑΟ.

29. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 66, ότι τα γεγονότα αυτά δεν αποκλείουν τη δυνατότητα της Επιτροπής να αποφασίσει ότι, στη συνέχεια, τηρήθηκαν ανεπαρκώς οι συστάσεις της ΑΑΟ και, κατά συνέπεια, να αποκλείσει ορισμένες δαπάνες από την κοινοτική χρηματοδότηση «λαμβάνομένων υπόψη των πληροφοριών και στοιχείων που προσκόμισαν οι ισπανικές αρχές, ιδίως στο πλαίσιο της διμερούς συναντήσεως της 21ης Δεκεμβρίου 2004».

30. Όσον αφορά τη δεύτερη παρατυπία, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τη σκέψη 67, ότι η Ισπανία παραδέχθηκε ότι το έγγραφο AGR 16844 αφορούσε την ανεπαρκή χρήση των μηχανογραφημένων βάσεων δεδομένων και του ελαιοκομικού μητρώου, αν και με ελαφρώς διαφορετικούς όρους από εκείνους που περιείχε η συνοπτική έκθεση. Το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε επίσης, με τη σκέψη 68, στην παράγραφο 1 του παραρτήματος Α1 του ανωτέρω εγγράφου, κατά την οποία ήταν ήδη γνωστό ότι τα επίμαχα μέσα δεν ήταν πάντα λειτουργικά. Το έγγραφο για τη σύγκληση της διμερούς συναντήσεως καθιστούσε σαφές ότι τα προς συζήτηση θέματα εντάσσονταν στο πλαίσιο επανειλημμένων ελλείψεων που είχαν ήδη διαπιστωθεί (σκέψη 69).

31. Με τη σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, συνεπώς, τον λόγο που προέβαλε η Ισπανία ότι η Επιτροπή είχε παραβεί το άρθρο 8 του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής, στηρίζοντας την τελική απόφασή της για τις περιόδους εμπορίας 1998/1999 και 1999/2000 σε γενικευμένες παρατηρήσεις άλλων ερευνών, και όχι στα αποτελέσματα της έρευνας του Φεβρουαρίου του 2002 που κοινοποιήθηκαν με το έγγραφο AGR 16844.

Καθοριστική ημερομηνία για τον υπολογισμό της προθεσμίας των 24 μηνών που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου

32. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 119, ότι δεν αμφισβητούνταν το γεγονός ότι η Επιτροπή είχε κοινοποιήσει τα αποτελέσματα της έρευνας με το έγγραφο AGR 16844 της 11ης Ιουλίου 2002, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής και σύμφωνα με τη νομολογία²². Το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, στη σκέψη 120, ότι το έγγραφο αυτό κοινοποιήθηκε στις 15 Ιουλίου 2002.

33. Το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε ακολούθως, στις σκέψεις 121 έως 124, την ημερομηνία πραγματοποίησης των δαπανών που αφορούσε η επίμαχη απόφαση. Μετά την υπόμνηση ότι η εν λόγω ημερομηνία δεν οριζόταν σε κανέναν από τους σχετικούς κανονισμούς, εφάρμοσε την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', πέμπτο εδάφιο του κανονισμού 729/70 του Συμβουλίου (ο οποίος καταργήθηκε και είχε το ίδιο κανονιστικό περιεχόμενο με το άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου), που είχε ακολουθήσει το Δικαστήριο στην υπόθεση C-329/00, Ισπανία κατά Επιτροπής²³. Στην εν λόγω υπόθεση, το Δικαστήριο έκρινε ότι καθοριστική ημερομηνία είναι η ημερομηνία καθορισμού του οριστικού ποσού της ενισχύσεως και καταβολής (του υπολοίπου).

34. Όπως οι παραγωγοί μπανάνας, στους οποίους χορηγήθηκε η ενίσχυση που αποτέλεσε αντικείμενο της υποθέσεως C-329/00, και οι παραγωγοί ελαιολάδου έλαβαν, εν προκειμένω, προκαταβολή επί της αιτηθείσας ενισχύσεως. Σε αντίθεση προς τους παραγωγούς μπανάνας, δεν χρειάστηκε να παράσχουν οποιαδήποτε εγγύηση για να λάβουν την εν λόγω προκαταβολή. Εισέπραξαν το υπόλοιπο αφού ελήφθησαν υπόψη τα αποτελέσματα των ελέγχων που είχε διενεργήσει το κράτος μέλος. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι καθοριστική ημερομηνία ήταν εκείνη κατά την οποία καταβλήθηκε το υπόλοιπο.

35. Στην περίπτωση της ενισχύσεως σε παραγωγούς ελαιολάδου κατά την περίοδο εμπορίας 1998/1999, οι εν λόγω καταβολές έγιναν μεταξύ της 21ης Σεπτεμβρίου 2000 και της 14ης Οκτωβρίου 2000, συνεπώς εντός του 24μήνου πριν από την ημερομηνία κοινοποίησης του εγγράφου AGR 16844 (15 Ιουλίου 2002).

36. Για τον λόγο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, με τη σκέψη 125, τον λόγο ακυρώσεως ότι η Επιτροπή είχε παραβεί το άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου, διότι η επίμαχη απόφαση αφορούσε δαπάνες προγενέστερες του τελευταίου 24μήνου πριν από τη γραπτή ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Η αίτηση αναιρέσεως

37. Το Βασίλειο της Ισπανίας ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να αποφανθεί το ίδιο σε τελευταίο βαθμό:

- ακυρώνοντας όλες τις δημοσιονομικές διορθώσεις που αφορούν την καλυπτόμενη από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ενίσχυση για την παραγωγή ελαιολάδου,
- επικουρικώς, ακυρώνοντας τις δημοσιονομικές διορθώσεις που αφορούν δαπάνες για τις οποίες χορηγήθηκαν προκαταβολές προ της 24ης Νοεμβρίου 2002 ή

22 — Απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, T-243/05, Ελλάδα κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. II-3475, σκέψη 43), και απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2008, T-266/04, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2008, σ. II-20, σκέψη 41).

23 — Απόφαση της 19ης Ιουνίου 2003 (Συλλογή 2003, σ. I-6103, σκέψη 43).

— όλως επικουρικώς, ακυρώνοντας τις δημοσιονομικές διορθώσεις που αφορούν δαπάνες για τις οποίες χορηγήθηκαν προκαταβολές προ της 15ης Ιουλίου 2000.

38. Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να απορρίψει ως αβάσιμους τους λόγους αναιρέσεως που προβάλλει η Ισπανία. Επικουρικώς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, ακόμη και αν το Γενικό Δικαστήριο κρίνει βάσιμους τους λόγους αναιρέσεως, τούτο δεν μπορεί να έχει ως επακόλουθο την ακύρωση των δημοσιονομικών διορθώσεων, διότι η Ισπανία δεν έχει αμφισβητήσει τους λοιπούς λόγους στους οποίους αυτές στηρίχθηκαν.

Πρώτος λόγος αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

39. Η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη το άρθρο 8 του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής, δεχόμενο (με τη σκέψη 66) ότι οι δημοσιονομικές διορθώσεις της Επιτροπής μπορούσαν να στηριχθούν σε παρατυπίες οι οποίες δεν μνημονεύονταν στο πρώτο κοινοποιηθέν έγγραφο (έγγραφο AGR 16844 με το οποίο κοινοποιήθηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας του Φεβρουαρίου του 2002), παρά το γεγονός ότι επισήμανε (στη σκέψη 63) ότι η γραπτή ανακοίνωση πρέπει να προσδιορίζει επαρκώς τα αποτελέσματα της έρευνας και, κατά συνέπεια, τις παρατυπίες στις οποίες στηρίζονται οι δημοσιονομικές διορθώσεις. Φρονεί ότι είναι εγγενώς αντιφατική η αιτιολογία που περιέχεται στις σκέψεις 63 και 66 της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου. Το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να αποφανθεί ότι η τελική απόφαση δεν μπορούσε να στηριχθεί στην εκ μέρους των ισπανικών αρχών ανεπαρκή τήρηση των συστάσεων της ΑΑΟ, διότι η συγκεκριμένη παρατυπία δεν περιεχόταν στο έγγραφο AGR 16844.

40. Η Ισπανική Κυβέρνηση επισημαίνει επιπροσθέτως ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή εξέθεσε την επίμαχη παρατυπία για πρώτη φορά με το έγγραφο της 24ης Νοεμβρίου 2004 περί συγκλήσεως της διμερούς συναντήσεως δεν καθιστά έωλο το επιχείρημά της ότι η αιτιολογία του Γενικού Δικαστηρίου προσκρούει στο άρθρο 8 του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής. Η περιεχόμενη στο ανωτέρω έγγραφο σύντομη μνεία στην εν λόγω αιτίαση δεν συνιστούσε επαρκή βάση για τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι οι ισπανικές αρχές μπορούσαν να ασκήσουν επαρκώς τα δικαιώματά τους άμυνας στη διμερή συνάντηση. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Ισπανία υποστήριξε ότι η αρχική γραπτή ανακοίνωση δεν μπορεί να συγκριθεί με την αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής σε διαδικασία που αφορά παράβαση βάσει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 226 ΕΚ). Όπως μια προσφυγή λόγω παραβάσεως δεν μπορεί να στηριχθεί σε λόγο μη περιεχόμενο στην αιτιολογημένη γνώμη, έτσι και μια δημοσιονομική διόρθωση γεωργικών δαπανών δεν μπορεί να στηριχθεί σε παρατυπία μη περιεχόμενη στην εν λόγω γραπτή ανακοίνωση.

41. Η Επιτροπή δέχεται ότι η γραπτή ανακοίνωση που προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής πρέπει να ενημερώνει το κράτος μέλος σχετικά με τις φερόμενες παραβάσεις κατά τρόπο που να προάγει τον διάλογο και να παρέχει στο κράτος μέλος τη δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματά του άμυνας. Εντούτοις, το κράτος μέλος δεν μπορεί να έχει την απαίτηση η γραπτή ανακοίνωση να περιέχει όσο το δυνατό περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις φερόμενες παραβάσεις, διότι το έγγραφο αυτό απλώς κινεί το διοικητικό στάδιο της διαδικασίας. Πράγματι, η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να παράσχει λεπτομερή στοιχεία σχετικά με την πρώτη παρατυπία διότι, όπως προκύπτει από το έγγραφο AGR 16844, ανέμενε την παροχή πληροφοριών από την Ισπανία σχετικά με την εκ μέρους των εθνικών αρχών επιβολή των κυρώσεων που συνέστησε η ΑΑΟ²⁴.

24 — Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής διάβασε απόσπασμα από το τμήμα 2.2.1 του παραρτήματος Ι του εγγράφου AGR 16844, με το οποίο η Επιτροπή ζητούσε την παροχή πληροφοριών σχετικά με την επιβολή κυρώσεων.

42. Εν προκειμένω, η Ισπανία είχε τη δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων. Υπό το πρίσμα των πληροφοριών που παρασχέθηκαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η Επιτροπή μπορούσε να συμπεράνει ότι δεν τηρήθηκαν επαρκώς οι συστάσεις της ΑΑΟ.

43. Η Επιτροπή διατείνεται περαιτέρω ότι η γραπτή ανακοίνωση και η αιτιολογημένη γνώμη εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς. Η δεύτερη συμπληρώνει το διοικητικό στάδιο της διαδικασίας που καταλήγει στην άσκηση προσφυγής λόγω παραβάσεως, ενώ η πρώτη κινεί τη διαδικασία που ενδέχεται να καταλήξει στην έκδοση αποφάσεως περί δημοσιονομικών διορθώσεων.

Εκτίμηση

44. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως τίθενται δύο ζητήματα.

45. Το πρώτο ζήτημα είναι εάν ήταν αντιφατική η αιτιολογία του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο δέχθηκε ότι η Επιτροπή μπορούσε να στηρίξει την τελική απόφασή της σε παρατυπία συνιστάμενη στην παράλειψη των ισπανικών αρχών να τηρήσουν τις συστάσεις της ΑΑΟ, καίτοι το έγγραφο AGR 16844 επισήμαινε ότι το έργο της ΑΑΟ ήταν ικανοποιητικό.

46. Δεν θεωρώ εσφαλμένη την αιτιολογία του Γενικού Δικαστηρίου.

47. Με τη σκέψη 66 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς επισημαίνει ότι η σχετική παρατήρηση στο έγγραφο AGR 16844 αφορά το έργο της ίδιας της ΑΑΟ. Η παρατυπία στην οποία η Επιτροπή στήριξε την τελική απόφασή της ήταν διαφορετική. Αφορούσε την παράλειψη των ισπανικών αρχών να *εφαρμόσουν* το έργο της ΑΑΟ.

48. Κατά τη γνώμη μου, η θέση του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά το έγγραφο AGR 16844 δεν έρχεται σε αντίθεση προς το συμπέρασμά του ότι η Επιτροπή μπορούσε να στηρίξει την τελική απόφασή της στην εκ μέρους των ισπανικών αρχών ανεπαρκή τήρηση των συστάσεων της ΑΑΟ (πρώτη παρατυπία).

49. Το δεύτερο ζήτημα είναι αν το Γενικό Δικαστήριο έσφαλε κατά την ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής, εκτιμώντας ότι η εν λόγω διάταξη έχει την έννοια ότι η τελική απόφαση της Επιτροπής να μη χρηματοδοτήσει ορισμένες δαπάνες μπορούσε να στηριχθεί σε παρατυπία μη περιεχόμενη στο έγγραφο AGR 16844.

50. Φρονώ πως όχι.

51. Κατ' ουσίαν, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε ότι γραπτή ανακοίνωση η οποία δεν προσδιορίζει μεν ειδικώς ορισμένη παρατυπία και, συνεπώς, δεν καθορίζει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να διορθωθεί η παρατυπία αυτή, μπορεί εντούτοις να πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής.

52. Κατά τη γνώμη μου, η εν λόγω ερμηνεία της ανωτέρω διατάξεως είναι ορθή.

53. Το άρθρο 8 του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής και το άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου θεσπίζουν από κοινού τη διαδικασία εκκαθαρίσεως των λογαριασμών του τμήματος Εγγυήσεων του ΕΓΤΠΕ.

54. Προκειμένου να καθορισθεί εάν και υπό ποιες προϋποθέσεις η τελική απόφαση της Επιτροπής μπορούσε να στηριχθεί σε παρατυπία μη περιεχόμενη στη γραπτή ανακοίνωση που προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, είναι αναγκαίο να εκτιμηθεί ο ρόλος της εν λόγω ανακοινώσεως και της διαδικασίας που κινήθηκε με αυτή.

55. Είμαι της γνώμης ότι η γραπτή ανακοίνωση αποτελούσε τότε ένα ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ του ερευνητικού και του διοικητικού σταδίου της διαδικασίας εκκαθάρισεως των λογαριασμών του τμήματος Εγγυήσεων του ΕΓΤΠΕ.

56. Η διαδικασία αυτή ξεκινούσε με έρευνα της Επιτροπής αν οι δαπάνες πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες. Προς απόδειξη του αντιθέτου, η Επιτροπή όφειλε να «προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία για τη σοβαρή και εύλογη αμφιβολία που έχει όσον αφορά αυτούς τους ελέγχους ή αυτά τα αριθμητικά στοιχεία»²⁵. Η Επιτροπή δεν όφειλε, εντούτοις, να αποδείξει κατά τρόπο εξαντλητικό ότι ήταν ανεπαρκείς οι έλεγχοι που διενεργήθηκαν από τις εθνικές αρχές ή ότι ήταν ανακριβή τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από αυτές²⁶. Αυτός ο μετριασμός όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής υποχρέωση αποδείξεως εξηγείται από το γεγονός ότι «το κράτος μέλος είναι αυτό το οποίο μπορεί καλύτερα να συλλέξει και να ελέγξει τα αναγκαία για την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ δεδομένα και στο οποίο εναπόκειται, κατά συνέπεια, να προσκομίσει τις πλέον λεπτομερείς και πλήρεις αποδείξεις για το υποστατό των ελέγχων ή των αριθμητικών στοιχείων του και, ενδεχομένως, σχετικά με την ανακρίβεια των ισχυρισμών της Επιτροπής»²⁷.

57. Σε περίπτωση που, μετά τη διεξαγωγή έρευνας, η Επιτροπή εκτιμούσε ότι οι δαπάνες δεν πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες, «ανακο[ίνωνε] στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος τα αποτελέσματα των ελέγχων της και υποδε[ίκνυε] τα διορθωτικά μέτρα που [έπρεπε] να ληφθούν ώστε να διασφαλιστεί στο μέλλον η τήρηση των προαναφερθέντων κανόνων»²⁸.

58. Η γραπτή ανακοίνωση αποτελούσε, συνεπώς, την αφετηρία του διοικητικού σταδίου της διαδικασίας που έπρεπε να παρέχει «τη δυνατότητα στα μέρη να αναπτύξουν τις απόψεις τους»²⁹. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής, έπρεπε να παρέχονται στα οικεία κράτη μέλη «όλ[ες] [οι] εγγυήσε[ις] που τους διασφαλίζουν τη δυνατότητα αναπτύξεως της απόψεώς τους»³⁰.

59. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η γραπτή ανακοίνωση επιτελεί την προειδοποιητική λειτουργία της αν μπορεί να καταστήσει στο οικείο κράτος μέλος «απολύτως γνωστές τις επιφυλάξεις της Επιτροπής και τις διορθώσεις που προδήλως θα επιφέρονταν σε σχέση με τον εν λόγω τομέα»³¹.

60. Το άρθρο 7, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου προέβλεπε, επίσης, ότι μετά την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας της Επιτροπής και τις απαντήσεις του κράτους μέλους, τα μέτρα που θα λαμβάνονταν θα συμφωνούνταν μεταξύ των δύο μερών. Συνεπώς, προφανώς η αρχική γραπτή ανακοίνωση δεν ήταν αναγκαίο να καθορίζει οριστικώς και εξαντλητικώς τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν προκειμένου να διασφαλισθεί η πραγματοποίηση των δαπανών σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο.

61. Μετά την κοινοποίηση της γραπτής ανακοινώσεως, παρεχόταν στο οικείο κράτος μέλος η δυνατότητα να απαντήσει³². Η Επιτροπή μπορούσε να του ζητήσει να προσκομίσει πρόσθετες πληροφορίες. Το κράτος μέλος δεν μπορούσε να αντικρούσει τις διαπιστώσεις της Επιτροπής αρνούμενο απλώς το βάσιμο των διαπιστώσεών της. Έπρεπε να αποδείξει ότι δεν ευσταθούσαν οι εν λόγω διαπιστώσεις³³. Εάν δεν ήταν σε θέση να αποδείξει κάτι τέτοιο, οι διαπιστώσεις της Επιτροπής

25 — Απόφαση Ισπανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 23, σκέψη 68.

26 — Απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1999, C-54/95, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. I-35, σκέψη 35).

27 — Απόφαση Ισπανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 23, σκέψη 68 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

28 — Άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής.

29 — Απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 1998, C-61/95, Ελλάδα κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-207, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

30 — Απόφαση Ελλάδα κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 29, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

31 — Απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2004, C-153/01, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. I-9009, σκέψη 93).

32 — Άρθρο 8, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής.

33 — Απόφαση Γερμανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 26, σκέψη 35.

μπορούσαν ευλόγως να γεννήσουν σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με την ύπαρξη κατάλληλων και αποτελεσματικών μέτρων εποπτείας και διαδικασιών ελέγχου³⁴. Το άρθρο 8, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, προέβλεπε ότι «η Επιτροπή [μπορούσε] να τροποποιήσει τη θέση της» ανάλογα με την απάντηση του κράτους μέλους³⁵.

62. Στη συνέχεια, «η Επιτροπή καλ[ούσε] το κράτος μέλος σε διάλογο»³⁶. Σκοπός της εν λόγω διμερούς συναντήσεως ήταν να επιτευχθεί «συμφωνία όσον αφορά τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν, καθώς και όσον αφορά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παράβασης και της χρηματοοικονομικής ζημίας που υπέστη η Ευρωπαϊκή Κοινότητα»³⁷. Μετά την ανωτέρω συνάντηση, το κράτος μέλος μπορούσε να ζητήσει από το αρμόδιο όργανο συμβιβασμού να συμβιβάσει τις διαφορετικές απόψεις των μερών³⁸. Η Επιτροπή, κατά την έκδοση της τελικής αποφάσεώς της σχετικά με τη χρηματοδότηση ορισμένων δαπανών, έπρεπε να λάβει υπόψη την έκθεση του οργάνου συμβιβασμού³⁹.

63. Κατά τη γνώμη μου, η διαδικασία αυτή είχε σχεδιαστεί με σκοπό την προαγωγή του διαλόγου μεταξύ της Επιτροπής και του κράτους μέλους, την ανταλλαγή πληροφοριών και την παροχή στο οικείο κράτος μέλος της δυνατότητας να ασκήσει τα δικαιώματά του άμυνας και να αποδείξει την ανακρίβεια των διαπιστώσεων της Επιτροπής.

64. Συνεπώς, η Επιτροπή όφειλε να εκφράσει στη γραπτή ανακοίνωση, σφαιρικά θεωρούμενη, τις ανησυχίες της για τυχόν παρατυπίες βασιζόμενη σε όσα πραγματικά περιστατικά είχαν περιέλθει σε γνώση της κατά τον χρόνο εκδόσεως της ανακοινώσεως. Το οικείο κράτος μέλος μπορούσε τότε να αντικρούσει τα περιεχόμενα στην ανακοίνωση στοιχεία και να τα συμπληρώσει με πρόσθετα στοιχεία προσκομιζόμενα κατά το διοικητικό στάδιο της διαδικασίας.

65. Για τον λόγο αυτό δεν αποκλείω τη δυνατότητα της Επιτροπής να κοινοποιεί, σε μεταγενέστερα στάδια της διοικητικής διαδικασίας, νέες παρατυπίες όσον αφορά τις υπό εξέταση δαπάνες, εφόσον τούτο γίνεται εγκαίρως ώστε να παρέχεται στο κράτος μέλος η δυνατότητα να ασκήσει πλήρως τα δικαιώματά του άμυνας και να λάβει γνώση των ληπτέων μέτρων. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Ισπανία φάνηκε να αποδέχεται την εκτίμηση αυτή. Δέχθηκε ότι η αναγραφή μιας φερόμενης παρατυπίας ως θέμα της ημερήσιας διατάξεως της διμερούς συναντήσεως παρείχε στο κράτος μέλος τη δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματά του άμυνας ακόμη και αν η εν λόγω παρατυπία δεν είχε περιληφθεί στην αρχική γραπτή ανακοίνωση.

66. Συμφωνώ με την Επιτροπή ότι η αρχική γραπτή ανακοίνωση δεν μπορεί να συγκριθεί με την αιτιολογημένη γνώμη στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως βάσει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ. Με την έκδοση αιτιολογημένης γνώμης η Επιτροπή ολοκληρώνει το τελικό στάδιο της προ της ασκήσεως της προσφυγής διοικητικής διαδικασίας. Η αρχική γραπτή ανακοίνωση βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής, αντιθέτως, συνιστούσε το πρώτο σκέλος του διοικητικού σταδίου της διαδικασίας η οποία ολοκληρώθηκε εν προκειμένω με την έκδοση της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής περί μη χρηματοδοτήσεως ορισμένων δαπανών και περί δημοσιονομικών διορθώσεων.

34 — Απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1999, C-253/97, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. I-7529, σκέψη 7 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

35 — Άρθρο 8, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής.

36 — Άρθρο 8, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής.

37 — Άρθρο 8, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 και άρθρο 7, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999.

38 — Άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α', της αποφάσεως 94/442/ΕΚ.

39 — Άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής.

67. Εάν, εντούτοις, το Δικαστήριο δεχθεί την ύπαρξη αναλογίας με το διοικητικό στάδιο μιας διαδικασίας λόγω παραβάσεως, φρονώ ότι η αρχική γραπτή ανακοίνωση προσομοιάζει περισσότερο με έγγραφο οχλήσεως. Το έγγραφο οχλήσεως, όπως ακριβώς και η αρχική γραπτή ανακοίνωση, «κατ' ανάγκη συνίσταται σε μια πρώτη σύντομη περίληψη των αιτιάσεων», αλλά πρέπει να είναι «αρκούντως σαφ[ές] ώστε να παράσχ[ει] στ[ο] [οικείο κράτος μέλος] τη δυνατότητα να προβάλει τους αμυντικούς ισχυρισμούς τ[ου], όπως προκύπτει από την εξέλιξη [...] της [προ της ασκήσεως της προσφυγής διοικητικής] φάσης της διαδικασίας»⁴⁰.

68. Όσον αφορά τη βάση της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής, θα ήθελα να προσθέσω ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι «η αιτιολογία μιας αποφάσεως πρέπει να θεωρείται επαρκής άπαξ και το κράτος αποδέκτης συνεργάστηκε στενά στη διαδικασία καταρτίσεως της αποφάσεως αυτής και γνώριζε τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή έκρινε ότι δεν έπρεπε να επιβαρύνει το ΕΓΤΠΕ με το επίδικο ποσό»⁴¹.

69. Ως εκ τούτου, εκτιμώ ότι το άρθρο 8 του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής δεν απέκλειε τη δυνατότητα της Επιτροπής να στηρίζει την τελική απόφασή της σε παρατυπία η οποία δεν κοινοποιήθηκε με την αρχική γραπτή ανακοίνωση, αλλά σε μεταγενέστερο στάδιο, εφόσον διασφαλίστηκε η άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας του οικείου κράτους μέλους. Αυτή η προϋπόθεση νομίζω ότι πληρούται, εν προκειμένω, από κάθε απόψεως.

70. Είναι κοινώς αποδεκτό ότι η Επιτροπή κοινοποίησε ρητώς την πρώτη παρατυπία με το έγγραφο της 24ης Νοεμβρίου 2004 περί συγκλήσεως της διμερούς συναντήσεως. Το έγγραφο αυτό κοινοποιήθηκε αμέσως μετά το έγγραφο AGR 16844 και την απάντηση της Ισπανίας επ' αυτού. Επιβεβαίωσε τις συνεχιζόμενες ανησυχίες της Επιτροπής σχετικά με την εκ μέρους των ισπανικών αρχών τήρηση των συστάσεων της ΑΑΟ.

71. Δεν αμφισβητείται, επίσης, (όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 66 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως) ότι η Επιτροπή συνήγαγε το συμπέρασμα περί της εν λόγω παρατυπίας κατά το διοικητικό στάδιο της διαδικασίας που κινήθηκε με τη γραπτή ανακοίνωση και ότι το εν λόγω συμπέρασμα στηριζόταν σε πληροφορίες και αριθμητικά στοιχεία που είχαν υποβληθεί από τις ισπανικές αρχές, ιδίως στο πλαίσιο της διμερούς συναντήσεως της 21ης Δεκεμβρίου 2004.

72. Επιπροσθέτως, η Ισπανία προφανώς δεν αμφισβητεί την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου (σκέψη 66) ότι η περιεχόμενη στη γραπτή ανακοίνωση αναφορά στην ΑΑΟ καταδείκνυε τη σημασία που αποδιδόταν στην τήρηση των συστάσεων της ΑΑΟ. Πράγματι, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Ισπανία δεν αμφισβήτησε ότι η Επιτροπή είχε προηγουμένως ζητήσει αποδείξεις, μεταξύ άλλων και με το έγγραφο AGR 16844, για την εκ μέρους των εθνικών αρχών επιβολή των κυρώσεων που είχε συστήσει η ΑΑΟ.

73. Μετά την κοινοποίηση του εγγράφου AGR 16844, η Ισπανία είχε τρεις ευκαιρίες να κατησυχάσει τις ανησυχίες της Επιτροπής προσκομίζοντας αποδείξεις περί του αντιθέτου: κατά τη διμερή συνάντηση, απαντώντας με έγγραφά της στα συμπεράσματα που διατύπωσε η Επιτροπή μετά την εν λόγω συνάντηση και κατά τη διαδικασία συμβιβασμού. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι, λαμβανομένης υπόψη της διαδικασίας στο σύνολό της, διασφαλίστηκε επαρκώς στην Ισπανία η δυνατότητα ασκήσεως των δικαιωμάτων της άμυνας και αποδείξεως της εκ μέρους των αρχών της τηρήσεως των συστάσεων της ΑΑΟ.

40 — Απόφαση της 8ης Απριλίου 2008, C-337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 2008, σ. I-2173, σκέψεις 23 και 24 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

41 — Απόφαση Ισπανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 23, σκέψη 83 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

74. Η Ισπανία δεν υποστηρίζει, εξάλλου, ότι η Επιτροπή γνωστοποίησε, εν προκειμένω, εκπροθέσμως ή αορίστως τις ανησυχίες της σχετικά με την τήρηση των συστάσεων της ΑΑΟ, στο πλαίσιο στρατηγικής αποσκοπούσας στην αναβολή της ημερομηνίας ενάρξεως της προθεσμίας των 24 μηνών που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Ισπανία υπαινίχθηκε ότι η εκ μέρους της Επιτροπής ερμηνεία του άρθρου 8 μπορούσε να επιφέρει ένα τέτοιο αποτέλεσμα. Εντούτοις, δεν υποστήριξε ότι η Επιτροπή ενήργησε, εν προκειμένω, κατ' αυτόν τον τρόπο.

75. Κατά συνέπεια, το έγγραφο AGR 16844 πληρούσε τις προϋποθέσεις γραπτής ανακοινώσεως, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής.

76. Κατόπιν των ανωτέρω, είμαι της γνώμης ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έσφαλε εκτιμώντας την όλη διαδικασία στο σύνολό της και δεχόμενο ότι η τελική απόφαση της Επιτροπής περί μη χρηματοδοτήσεως ορισμένων δαπανών μπορούσε να στηριχθεί σε παρατυπία η οποία δεν περιελήφθη στο έγγραφο AGR 16844.

77. Προτείνω, κατά συνέπεια, την απόρριψη του πρώτου λόγου αναιρέσεως.

Δεύτερος λόγος αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

78. Η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη τα άρθρα 36 και 53 του Οργανισμού του Δικαστηρίου⁴², παραλείποντας να αιτιολογήσει επαρκώς την απόφασή του, στο μέτρο που δεν έκανε καμία αναφορά και, συνεπώς, παρέλειψε να αποφανθεί επί ουσιώδους επιχειρήματος της Ισπανίας το οποίο προβλήθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και αφορούσε την προθεσμία των 24 μηνών που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου.

79. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η Ισπανία προέβαλε τρία επιχειρήματα όσον αφορά τα έννομα αποτελέσματα των φερόμενων ελλείψεων του εγγράφου AGR 16844. Υποστήριξε ότι οι εν λόγω ελλείψεις: i) καθιστούν άκυρες τις δημοσιονομικές διορθώσεις για τις περιόδους εμπορίας 1998/1999 και 1999/2000, τις οποίες αφορούσε το έγγραφο AGR 16844, ii) επικουρικώς, καθιστούν άκυρη τη δημοσιονομική διόρθωση για την περίοδο εμπορίας 1998/1999, εάν κριθεί ότι η εν λόγω περίοδος καλυπτόταν από έρευνα η οποία αποτελούσε το αντικείμενο άλλης γραπτής ανακοινώσεως ή iii) όλως επικουρικώς, καθιστούν άκυρες τις δημοσιονομικές διορθώσεις που αφορούν δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν προ της 24ης Νοεμβρίου 2000, δηλαδή, 24 μήνες προ του εγγράφου της 24ης Νοεμβρίου 2002 περί συγκλήσεως της διμερούς συναντήσεως.

80. Η Ισπανία προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν απάντησε, σιωπηρώς ή ρητώς, στα εν λόγω επιχειρήματα με τα κεφάλαια της αποφάσεως που αφορούσαν την προβαλλόμενη παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής και τη μη τήρηση της προθεσμίας των 24 μηνών που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 1258/99 του Συμβουλίου. Προσθέτει δε ότι τα εν λόγω επιχειρήματα καταγράφηκαν σε σημείωμα, το οποίο περιείχε τις παρατηρήσεις που υπέβαλε ο εκπρόσωπός της και το οποίο δόθηκε στους διερμηνείς πριν από την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

42 — Το άρθρο 53 επιβάλλει στο Γενικό Δικαστήριο την υποχρέωση αιτιολογήσεως που ισχύει για το Δικαστήριο (βάσει του άρθρου 36).

81. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αιτιολογία της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου μπορεί να είναι σιωπηρή και όχι ρητή, εφόσον παρέχει στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να λάβουν γνώση της βάσεως επί της οποίας απορρίφθηκαν τα επιχειρήματά τους.

Εκτίμηση

82. Κατά πάγια νομολογία, από την αιτιολογία μιας αποφάσεως πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου ώστε να μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους της αποφάσεώς του και να μπορεί το Δικαστήριο να ασκεί τον δικαστικό του έλεγχο⁴³. Το Γενικό Δικαστήριο δεν υποχρεούται να απαντά λεπτομερώς σε κάθε προβαλλόμενο από τον διάδικο επιχειρήμα, ιδίως αν δεν είναι αρκούντως σαφές και ακριβές και δεν στηρίζεται σε πρόσφορα αποδεικτικά στοιχεία⁴⁴. Η αιτιολογία μπορεί, ως εκ τούτου, να συνάγεται εμμέσως, υπό την προϋπόθεση ότι επιτρέπει στους μεν ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους το Γενικό Δικαστήριο δεν δέχθηκε τα επιχειρήματά τους, στο δε Δικαστήριο να διαθέτει επαρκή στοιχεία ώστε να ασκήσει τον έλεγχό του⁴⁵.

83. Εκτιμώ ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση εξετάζει επαρκώς τα τρία επιχειρήματα που προέβαλε η Ισπανία.

84. Θα ασχοληθώ πρώτα με την εξέταση του τρίτου επιχειρήματος από το Γενικό Δικαστήριο, κατά το οποίο έπρεπε να κριθούν άκυρες οι δημοσιονομικές διορθώσεις που αφορούσαν δαπάνες πραγματοποιηθείσες προ της 24ης Νοεμβρίου 2000.

85. Με τη σκέψη 120, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η προθεσμία των 24 μηνών έπρεπε να υπολογισθεί από τις 15 Ιουλίου 2002, ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή κοινοποίησε στην Ισπανία τα αποτελέσματα της έρευνας. Η κρίση αυτή συνάδει προς το άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου και την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου απόρριψη του λόγου ακυρώσεως ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 8 του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής, προβαίνοντας σε δημοσιονομικές διορθώσεις βάσει παρατυπιών οι οποίες δεν μνημονεύονταν στο έγγραφο AGR 16844. Καταλήγοντας στο συμπέρασμα αυτό, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε αναγκαστικώς την άποψη της Ισπανίας ότι η προθεσμία των 24 μηνών έπρεπε να υπολογισθεί από άλλη ημερομηνία, όπως η ημερομηνία του εγγράφου περί συγκλήσεως της διμερούς συναντήσεως (24 Νοεμβρίου 2002).

86. Πρέπει, επίσης, να απορριφθεί ο λόγος αναιρέσεως που προβλήθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση σε σχέση με το πρώτο και το δεύτερο επιχειρήμα.

87. Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε (με τη σκέψη 119) ότι το έγγραφο AGR 16844 συνιστούσε τη γραπτή ανακοίνωση που προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής. Δέχθηκε (με τη σκέψη 66) ότι η Επιτροπή είχε το δικαίωμα να προβεί σε δημοσιονομική διόρθωση βάσει παρατυπίας η οποία δεν μνημονευόταν μεν στο εν λόγω έγγραφο, αλλά λάβαινε υπόψη τις πληροφορίες και τα αριθμητικά στοιχεία που προσκόμισαν στη συνέχεια οι ισπανικές αρχές, ιδίως στο πλαίσιο της διμερούς συναντήσεως της 21ης Δεκεμβρίου 2004. Κατόπιν των ανωτέρω, το Γενικό Δικαστήριο δεν δέχθηκε ότι οι δημοσιονομικές διορθώσεις για τις περιόδους εμπορίας 1998/1999 και 1999/2000, τις οποίες αφορούσε η επίμαχη απόφαση, στερούνταν πρόσφορης

43 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2010, C-280/08 P, Deutsche Telekom κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-9555, σκέψη 136 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

44 — Απόφαση της 6ης Μαρτίου 2001, C-274/99 P, Connolly κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-1611, σκέψη 121).

45 — Απόφαση της 20ής Μαΐου 2010, C-583/08 P, Γκόγκος κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-4469, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

νομικής βάσεως, συνισταμένης στην έρευνα που αφορούσε το έγγραφο AGR 16844 και έπρεπε, συνεπώς, να ακυρωθούν. Η αιτιολογία της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου παρείχε, επομένως, στην Ισπανία τη δυνατότητα να λάβει γνώση των λόγων για τους οποίους δεν έγιναν δεκτά το πρώτο και το δεύτερο επιχείρημα.

88. Προτείνω, κατά συνέπεια, την απόρριψη του δεύτερου λόγου αναιρέσεως.

Τρίτος λόγος αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

89. Η Ισπανική Κυβέρνηση προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέβη το άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου i) υπολογίζοντας την προθεσμία των 24 μηνών από την ημερομηνία κοινοποιήσεως του εγγράφου AGR 16844, καίτοι το έγγραφο αυτό δεν καθόριζε όλους τους λόγους στους οποίους στηρίχθηκαν οι δημοσιονομικές διορθώσεις και ii) στηριζόμενο σε απόφαση του Δικαστηρίου η οποία δεν ήταν εφαρμοστέα στον τομέα της παραγωγής ελαιολάδου, προκειμένου να αποφανθεί ότι για τον καθορισμό του χρόνου πραγματοποιήσεως των δαπανών έπρεπε να ληφθεί υπόψη η ημερομηνία καταβολής του υπολοίπου (και όχι η ημερομηνία χορηγήσεως της προκαταβολής).

90. Το πρώτο σκέλος του συγκεκριμένου λόγου αναιρέσεως εξαρτάται από τη συνδρομή ορισμένης προϋποθέσεως: ακόμη και αν το Δικαστήριο δεχθεί την κρίση του Γενικού Δικαστηρίου ότι η τελική απόφαση μπορούσε να στηριχθεί σε παρατυπίες οι οποίες δεν μνημονεύονταν στο έγγραφο AGR 16844, η Ισπανική Κυβέρνηση φρονεί ότι το Γενικό Δικαστήριο έσφαλε εντούτοις, με τη σκέψη 120, διότι δεν υπολόγισε την προθεσμία των 24 μηνών με αφετηρία την 24η Νοεμβρίου 2002 (ημερομηνία κατά την οποία κοινοποιήθηκαν για πρώτη φορά οι εν λόγω παρατυπίες).

91. Το δεύτερο σκέλος αφορά την έννοια των όρων «δαπάνες [...] που [πραγματοποιήθηκαν]», οι οποίοι περιέχονται στο άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου. Η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο έσφαλε, με τη σκέψη 122, διότι έλαβε υπόψη την ημερομηνία καταβολής του υπολοίπου και όχι την ημερομηνία χορηγήσεως της προκαταβολής, ως ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιήθηκαν οι δαπάνες (και, κατά συνέπεια, ως ημερομηνία ενάρξεως της προθεσμίας των 24 μηνών).

92. Η Ισπανία υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένως εφάρμοσε το σκεπτικό της αποφάσεως στην υπόθεση C-329/00⁴⁶. Προκαταβολές χορηγούμενες υπό την προϋπόθεση παροχής εγγυήσεως δεν μπορούν να συγκριθούν με προκαταβολές χορηγούμενες στην περίπτωση της ενισχύσεως που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας διαφοράς. Η ενίσχυση που χορηγείται για τις μπανάνες προορίζεται για την εμπορία. Για τον λόγο αυτό χορηγείται υπό την προϋπόθεση παροχής εγγυήσεως. Οι προκαταβολές που αφορούν την εν λόγω ενίσχυση είναι, συνεπώς, προσωρινές καταβολές και τελούν υπό την επιφύλαξη διεξαγωγής ελέγχων με σκοπό να διακριβωθεί αν η εμπορία των μπανανών είναι σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο. Οι προκαταβολές που χορηγούνται σε παραγωγούς ελαιολάδου είναι διαφορετικές. Αποτελούν ένα είδος καταθέσεως και χορηγούνται μόνο μετά την ολοκλήρωση όλων των σχετικών ελέγχων. Με άλλα λόγια, το τελικό οφειλόμενο ποσό της ενισχύσεως ορίζεται τότε.

93. Η Επιτροπή αμφισβητεί και τα δύο σκέλη του συγκεκριμένου λόγου αναιρέσεως.

⁴⁶ — Απόφαση Ισπανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 23, σκέψεις 40 έως 45.

94. Όσον αφορά το πρώτο σκέλος, υποστηρίζει ότι όλα τα οφειλόμενα υπόλοιπα που καταβλήθηκαν προ της 15ης Ιουλίου 2000 θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο δημοσιονομικών διορθώσεων και στηρίζεται στα επιχειρήματα που προέβαλε στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως.

95. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος, η Επιτροπή φρονεί ότι από κανένα στοιχείο της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δεν προκύπτει εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ότι είναι συγκρίσιμοι ο τομέας του ελαιολάδου και ο τομέας της μπανάνας. Αντιθέτως, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς ερμήνευσε το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο υπό το πρίσμα της αποφάσεως στην υπόθεση C-329/00 και έκρινε ότι η καθοριστική ημερομηνία βάσει του (νυν) άρθρου 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999 του Συμβουλίου είναι η ημερομηνία καθορισμού του τελικού ποσού της ενισχύσεως και καταβολής του υπολοίπου. Οι έλεγχοι σχετικά με τη συμβατότητα των δαπανών προς το κοινοτικό δίκαιο μπορούν να διεξάγονται πριν και μετά από την ημερομηνία χορηγήσεως της προκαταβολής. Αν τα αποτελέσματα των ελέγχων είναι αρνητικά, το υπόλοιπο παραμένει οφειλόμενο και αναγκαστικώς δεν καταβάλλεται στο σύνολό του. Η Επιτροπή φρονεί ότι είναι εύλογη εν προκειμένω η αιτιολογία του Γενικού Δικαστηρίου.

Εκτίμηση

96. Το άρθρο 7, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού 1258/1999 προβλέπει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να απορρίψει τη χρηματοδότηση δαπανών προγενεστέρων του τελευταίου 24μήνου πριν από τη «γραπτή ανακοίνωση της Επιτροπής στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος των αποτελεσμάτων [των] εξακριβώσεων». Η γραπτή ανακοίνωση της Επιτροπής είναι το έγγραφο που προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής⁴⁷.

97. Ο περιορισμός αυτός είχε σκοπό «να προστατεύσει τα κράτη μέλη από την έλλειψη ασφάλειας δικαίου που θα προέκυπτε, αν η Επιτροπή ήταν σε θέση να επαναφέρει το ζήτημα δαπανών που πραγματοποιήθηκαν πολλά χρόνια πριν από την έκδοση ορισμένης αποφάσεως περί συμφωνίας»⁴⁸. Με τον τρόπο αυτό διασφαλιζόταν ότι η Επιτροπή θα εξέταζε εγκαίρως τις δαπάνες και ότι το κράτος μέλος δεν θα έφερε το βάρος ενισχύσεως καταβαλλομένης σε παραγωγούς προ ορισμένης ημερομηνίας, διότι η Επιτροπή αποφάσισε ότι το εν λόγω ποσό δεν μπορούσε να βαρύνει το ΕΓΤΠΕ.

98. Δύο ημερομηνίες καθορίζουν αν η Επιτροπή απέκλεισε ορισμένες δαπάνες από την κοινοτική χρηματοδότηση κατά τρόπο σύμφωνο προς το άρθρο 7, παράγραφος 4: η ημερομηνία κοινοποιήσεως της γραπτής ανακοινώσεως του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1663/95 της Επιτροπής και η ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιήθηκαν οι δαπάνες.

99. Δεν συμφωνώ με την Ισπανική Κυβέρνηση ότι το Γενικό Δικαστήριο έσφαλε κατά τον καθορισμό των ανωτέρω ημερομηνιών.

100. Όσον αφορά την πρώτη ημερομηνία, έχω ήδη εξηγήσει για ποιο λόγο φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έσφαλε εκτιμώντας ότι η γραπτή ανακοίνωση του άρθρου 8, παράγραφος 1, δεν χρειάζεται να εκθέτει όλες τις παρατυπίες που αποτελούν τη βάση των δημοσιονομικών διορθώσεων της Επιτροπής⁴⁹. Ως εκ τούτου, είμαι της γνώμης ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έσφαλε κρίνοντας, με τη σκέψη 120, ότι η ημερομηνία ενάρξεως της σχετικής προθεσμίας ήταν η ημερομηνία κοινοποιήσεως του εγγράφου AGR 16844 (15 Ιουλίου 2002). Ως εκ τούτου, η απόφαση μπορούσε να αφορά δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν από τις 15 Ιουλίου 2000 και εφεξής.

47 — Απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2002, C-170/00, Φινλανδία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. I-1007, σκέψεις 26 έως 28).

48 — Απόφαση της 21ης Μαρτίου 2002, C-130/99, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. I-3005, σκέψη 133).

49 — Βλ. σημεία 44 έως 77 ανωτέρω.

101. Όσον αφορά τη δεύτερη ημερομηνία, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έσφαλε στηριζόμενο, με τις σκέψεις 122 έως 124, στην ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 4, που είχε ακολουθήσει το Δικαστήριο στην υπόθεση C-329/00. Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η σχετική ημερομηνία ήταν η ημερομηνία καθορισμού του τελικού οφειλομένου ποσού και καταβολής του υπολοίπου.

102. Στον τομέα της παραγωγής ελαιολάδου, η ενίσχυση καθοριζόταν βάσει της ποσότητας που είχε όντως παραχθεί⁵⁰. Κατά την έναρξη κάθε περιόδου, τα κράτη μέλη κατέβαλλαν στους παραγωγούς ορισμένο ποσό ως προκαταβολή⁵¹. Οι χορηγηθείσες προκαταβολές δεν καθόριζαν το τελικό ποσό της οφειλομένης από το κράτος μέλος ενισχύσεως. Το ποσό αυτό θα μπορούσε να υπολείπεται του συνόλου των προκαταβολών ή να υπερβαίνει το σύνολο αυτών. Απλώς δεν ήταν αναγκαίο οι παραγωγοί ελαιολάδου να παράσχουν εγγύηση για την κάλυψη του ενδεχομένου το τελικό ποσό της ενισχύσεως να υπολείπεται της χορηγηθείσας προκαταβολής. Όπως ορθώς παρατήρησε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 123, εισέπρατταν το υπόλοιπο της ενισχύσεως, ούτως ή άλλως, μόνον αφού το κράτος μέλος «πραγματοποι[ούσε] όλους τους ελέγχους που προβλέπονται για τον σκοπό αυτό και με την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων τους»⁵². Το τελικό οφειλόμενο ποσό καθίστατο μόνον τότε γνωστό.

103. Υπό τις περιστάσεις αυτές, είμαι της γνώμης ότι το Γενικό Δικαστήριο ορθώς αποφάνθηκε ότι οι δαπάνες πραγματοποιήθηκαν όταν καθορίστηκε το οριστικό ποσό της ενισχύσεως και καταβλήθηκε το υπόλοιπο. Κατά το συγκεκριμένο χρονικό σημείο οριστικοποιήθηκε η ευθύνη του κράτους μέλους και η αντίστοιχη αξίωση του παραγωγού. Το γεγονός ότι δεν χρειαζόταν να παρασχεθεί εγγύηση για την είσπραξη της προκαταβολής δεν καθιστούσε περισσότερο ή λιγότερο προσωρινή τη χορήγηση της προκαταβολής.

104. Για τους λόγους αυτούς προτείνω την απόρριψη του τρίτου λόγου αναιρέσεως.

Πρόταση

105. Λαμβανομένων υπόψη όλων των προηγούμενων εκτιμήσεων, είμαι της γνώμης ότι το Δικαστήριο πρέπει:

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως, και
- να καταδικάσει το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.

50 — Άρθρο 14, παράγραφος 1, του κανονισμού 2366/98 της Επιτροπής.

51 — Άρθρο 16 του κανονισμού 2366/98 της Επιτροπής.

52 — Άρθρο 16, παράγραφος 2, του κανονισμού 2366/98 της Επιτροπής.